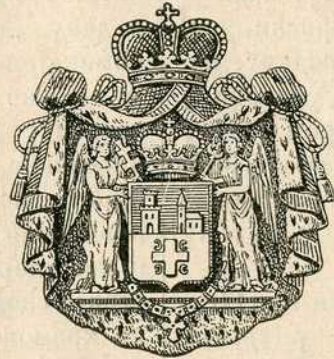

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 27.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 5. јула 1898.

Приложци агиолошки

од И. Руварца.
(Наставак).

3. Цар Стефан (Душан) није светан пити је уврштен међу српске свеце, и по томе не би морао овде расправљати о дану престављенија његова; но пошто у Хиландару и у оном уставу и типику Романову помињу и дан његова престављенија, јер је цар Стефан у своје време био велики кти-тор мап. Хиландару, то ћу и ја напоменути, да се цар Стефан по том уставу представио 20. Децембра (г. 1355.). И најбољи наши летописци пишу, да се представио 20. Дец. у недељу. Године 1355. био је збиља 20. Дец — дан недељни. Но Шафариков типичар као што смо видели, забиљежио је под 18. Децембра „памет првваго цара Србљем и Грком.“ Пак и Дубровачки аналита, Јаков Лукарић каже то исто, пишући на стр. 60. и даље: „Стефан император наумивши да освоји Цариград, пође г. 1356. са 80 хиљада извезбане војске на Грке у Романију, но дошавши alla ignobili villa di Diapoli in Trasia s' amalato di febre, la quale

il di 18. di Decembre, ch' i Serviani domandano Prosiénar' lo fece morire“ или као што по Лукарићу Диџрен краће каже: на стр. 62. „Illyricum vetus et novum Stephanus cognomento Duscianus in oppido Deaboli febre correptus obiit 18. Decembris A. 1356.“

Није Душан пошао г. 1356. и није те године могао поћи он с војском на Цариград, јер се на крају већ године 1355. био представио он. Дне 5. Дец. г. 6864.—1355. инд. IX. био је цар Стефан под Бером (Верријом) у Маћедонији — а 20 Децембра, у недељу пред Божић покосила га смрт.

И зар је Душан могао скушати 80 хиљада извезбане војске?

Тако се могло писати у XVII. веку, а тако може још и данас да пише по неко међу нама — но није сад о том разговор, већ се само пита: да ли се Душан представио у недељу пред Божић дне 20. Дек. или пак у иштак дне 18. Децембра. Не би морао, али ћу поменути и то, да је покојни В. Макушев у извештају „о нѣкоторыхъ рукописахъ народной библиотеки въ Бѣлградѣ“, Варшава 1882. приопштио неки летопис, у ком се каже: „Стефанъ царь —

постызаеть кончину въ лѣто 6864. месеца Дек. въ петакъ“, а то би било — 18. Дек.

Но при свем том, ја ипак велим, да се цар Стефан представио 20. Дец. — и да се још и данас чудим г. К. Јиречку, како је могао у расправи својој: „Српски цар Урош, краљ Вукашин и Дубровчани“, написаној и на чешком језику у часопису чешкога музеја — и на немачком језику два пута написати: „Dne 24. Prosinca 1355. v neděli, zamrel srbsky car Stepan“, кад 24. Просинац није г. 1355. пао у недељу већ у четвртак.

Рекао сам горе, да први српски цар Стефан или Душан, није примљен у свитак српских светаца — и наш Јован Рајић на стр. 643. друге свеске првога издања своје историје пише: „*Мужъ сей крове по неизреченному Божию правосудію не преполовилъ дней своихъ но въ самыхъ лѣтѣхъ крѣпости посредѣ великихъ желаній жизнь свою прекратилъ — преставися отъ временныя жизни сея, въ 45-оѣ лѣто жизни своей, лѣта же Господня 1356., Декемврія месеца 18. дне.*“

Блажије и другчије пише „о благочастивом и превисоком и приснопоминајемом и храбром цару Стефану“ стари српски патријарх Пајсије, који је г. 1642. саставио и списао и *службу и жишје* сина Стефанова, Уроша, младога цара — и ту он — патријарх Пајсије — између осталога каже и ово за цара Стефана: „Такову крепость подаеть емъ (цару Стефану) господь и прослави его въ животѣ и по смръши *оукрашениємъ мошти его — повѣдоуть иже въ Призрени главы нека честь и од Грачаницы две три чести, а ино едины Господь вѣсть.* Аште и некаа слышахомъ о немъ, нь многій соудбы божіе итд. (в. Гласника књ. XXII. стр. 216.). И Пајсије пише у том житију, да се цар Стефан представио године 6864., дек. 20. и жить лѣтъ на прѣстолѣ 24, дакле, пошто је краљевао и царовао 24 године представио се 20. Дец. 1355.“ Но ми већ и без патријарха Пајсија знамо, да се цар Стефан представио 20. Дец. 1355, а не 18. Дец. 1356. г као што Рајић пише и овде сам ја поменуо патријарха Пајсија и његово житије цара Уроша само због оне сведоче, његове по којој је Бог

прославио цара Стефана и по смрти његовој и то „*оукрашениємъ мошти његовихъ*“ — а тим сам бар у неколико и себе оправдао, што сам овде, где се само расправљају нека питања о српским *свещима* нешто, утврдио о дану „памети или представљења приснопоминајемога српскога цара Стефана — који је — као што се у најстаријем српском летопису каже — своје отачаство велики прославио, и српску земљу от всюду распростирио и раширио, и околне крѣпости повиновао и покорио, брани въздвизае и побједи творе, и велику тишину и благоданствије својему отачаству подаде, божаставне храмове подижући и понављајући и о благочастију подижући се и красећи своје отачаство, који је саздао и велики дом архистратигу Михаилу и Гаврилу у граду Призрену, за коју цркву преславну светих Арханђела више Призрена други српски родословац каже, да јој под сунцем нема равне „*вѣже тѣсно подъ сльнцемъ немно быти ничтоже*“ — који пребив и пожививши похвално и благочасно конач постизаеть въ лѣто 6864.—1355. декемврія 20. во неделю, *оставивъ велику жалост и плач српској земљи* (в. Шафариков-зборник наметника старе српске књижевности, а имено летописа на стр. 54.). Истина је цела, да је Душан прераном смрћу својом оставио српској земљи и српском роду велику жалост и плач до сего дне — али он нема ни службе ни правила, нема ни тронарка ни кондака, а немајући то, мора да овде престане свака даљи глагол о њему!

4. Стефан Урош V. други и посљедњи цар Србљем и Грком. Много се досле расправљало о години, које је син цара Стефана скончао, а мање о дану представљења његова.

У Тишику Архиепископа Никодима од год. 1319. (Гласник XI. 193.) забиљежено је, да се цар Урош представио 2. Децембра; у Романовом Типику од 1331. записано је на два места, да се Урош представио 3-ћег Дец. — а то исто стоји и у препису оном црквенога устава од г. 1676.; у цећком летопису (Сном. III. стр. 95.) каже се, да је цар Урош свршио дане своје дне 4. Дец. 6880.—1371.; и напoкон у позном једном летопису пише, да се он представио 5. Дец. 6882 = 1373. (Сном. III. 139.)

Пита се, коме сад да верујеш, или, који дан месеца Дец. године 1371. да узмеш за дан преставленија Урошева? Да ли 2. или 3. или 4. или 5. дан месеца Децембра?

За други дан месеца Децембра говори I-во летопис, који је П. Ј. Шафарик незнам зашто назвао *сеченички* л., у ком стоји, да је Урош скончао 2. Дец. у *четвртак* г. 6880.—1371.; но већ је Љуб. Ковачевић напоменуо да летописац тај сам побија вредност својој сведоџби, јер 2. Децембар у г. 1371. пао је у *ушорак*, а не у четвртак, а четвртак је те године био 4. Дец. — Састављач или преписивач тога летописа нашао је у каквом типикy, рецимо у Никодимовом или у познијем препису Никодимовог, типика назначење, да се цар Урош престабио 2. Децембра; а нашао је опет у летопису, с којег је он преписивао, да се цар Урош престабио г. 6880. 4. Дец. у *четвртак*; па је мислио, да ће сложити једно с другим ако напише, да се цар Урош престабио г. 6880.—1371. у *четвртак*, али не 4-ога већ 2-ога Децембра: но баш се у том преварио, јер је написао нешто што не може бити.

Још говори за 2-ги Дец. и поменути *патријарх Пајсије*, који је у служби цару Урошу написао: „месеца Дек. 2 памѣтъ иже въ светих блаженаго Оуроша младаго и моученика“ и додао стих: „въ *штори днь* (М. Д.) сего света прејде“ (цар Урош). И Србљаци су примили 2. Децембар за дан посвећен памети цара Уроша, те се и данас у српској цркви слави тај дан, као дан преставленија цара Уроша.

И Пајсије састављајући службу новојављеном мученику цару Урошу, нашао је у летопису — а он у приступу ка житију цара Уроша помиње и летопис као извор повеснички за то житије — да се цар Урош престабио 6880. месеца Децембра дакле 1371.; а нашао је у летопису, сличном може бити оном сеченичком, или пак у каквом типикy, да се престабио цар Урош 2. Дец., па је ставио „памет цара Уроша под 2. дан м. Дец. онако исто и с оним истим правом, с којим је и мој пријатељ, поменути Љ. Ковачевић, ставио смрт цара Уроша под 2-ги а не 3 њи или 4-ти дан м. Децембра.

Но као што је сеченички летописац сам побио вредност своје сведоџбе написавши, да се цар Урош престабио 2-ог Дец. у четвртак г. 1371., тако је и патријарх Пајсије утукао у главу оно тврђење своје, по ком се цар Урош престабио 2. Дек. 1371. казујући нам уједно, да је *краљ Вукашин убио* цара Уроша 2 Дец. 1371., јер то никако није могло бити пошто је сам краљ Вукашин убијен био 26. Септембра те исте године 1371. на Марици.

А што се Србљака тиче, напоменути имам, да су Србљаци са службом Пајсијевом цару Урошу примили и 2-ги дан. м. Децембра, која је служба, као што је већ казано, скупа са житијем цара Уроша састављена тек г. 1642., а прије тога, то јест од г. 1371. па до те 1642. године, није се у српској земљи знало што за свеца, цара Уроша, нити се у српским црквама појала служба св. мученику цару Урошу, те је тек поменути патријарх српски Пајсије морао под своју старост стављати најпре тропар и кондак, а после и целу службу новојављеном мученику; те с тога не ћеш наћи помена цару Урошу ни у месопослову, придоданом исалтиру Ђурђа Црнојевића, штампаном на Цетињу у Црној Гори год. 1495., нити у Саборнику или Општаку војводе Божидача Вуковића, печатаном г. 1538. у Млечима, нити у календарима Божидаровим и његова сина Вишценца, итд.

Г. Љ. Ковачевић ставља смрт цара Уроша на 2-ги дан м. Д. поглавито на основу белешке у Никодимовом типикy. Истина, да је Архиепископ Никодим преложио типик Јерусалимски св. Саве освећеном с грчкога на наш језик године 1319. за велику цркву српске Архиепископије, и да је Романов типик писан у Хиландару г. 1331.; али се цар Урош престабио се тек 1371., и тек после те године могао се дан преставленија Урошева прибележити и у Никодимову типикy, који се хранио у ризници велике цркве српске и у Хиландарском Романовом типикy. Но ми управо не знамо кад је прибележен дан престављења цара Уроша у Никодимовом, кад ли у Романовом типикy, али знамо, када је и којег дана и месеца и године створен онај устав о помену светих ктитора ман. Хиландара

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и тачно назначен дан преставленија њихова, и знамо, да је то било 13. Нов. 1382. инд. VI., дакле, ни пуних 11 година после смрти цара Уроша. И у том је уставцу назначено, да се цар Урош представио 3-ћег, а не 2-ога или 4-ога Децембра.

А зашто је Љ. Ковачевић претпоставио *други* дан трећему дану мес. Децембра ја управо не знам и знам само то, да је морао имати ма какав разлог за то, и да се он — Љ. Ковачевић — ни том приликом није држао онога: „stat pro ratione voluntas“!

Међу тим зна се, да је исти г. професор у Великој Школи у Београду г. 1894. путовао по Старој Србији и бавио се дуже време у Хиландару на св. Гори, истражујући, преписујући старе листине и записе на рукописним књигама и купећи писмене споменике на том свом путовању; и прилежни чатац овога листа сећаће се онога саопштења у овом листу од г. 1895. на стр. 76., у ком се и то каже, да је исти господин донео у Београд и два поменика (из Високих Дечана) и трећи из Пећи и да се на истима налазе *датуми кад је који од Неманића умрло*.“

Ковачевић је донео те поменике и остале паметнике год 1894., а сада бројимо већ г. 1898. од рођ. Христова — и тај вредни иначе и препечени наш историописац не изнесе бар те *датуме, кад је који од Неманића умрло*, на видело пред српски свет — до сего дне.

Да чудна света, тих путујућих истраживалаца српских и словенских старина! Такав је био негда онај славни руски путник, Виктор Григорович — па такав је чудан светац и тај наш Љуба Ковачевић. И ја мучећи се годинама с испитивањем године и дана, у који се представио који од Неманића, устао сам да приопштим где-што од тих мојих трудних, а зацело и исправке требуюћих испитивања, не би ли се само поменути господин умилео и побуђењим нашао, да нам из старих поменика саопшти готову истину, да се не би морао, ни ја ни млађи сатрудници наши, узалуд мучити и домишљати се, истражујући те дане и месеце и године!

Летопис пећи писао је неки Давид првих година XV. века, и његов летопис

од чести је издао г. В. Јагић у Архиву за словенску филологију, св. II., а после поново, и с оним што је Јагић био изоставио, Љуб. Стојановић у Шћем Споменику Срп. Краљ. Академије. И тај Давид тврди у том летопису, да се цар Урош није представио ни 2-ог, ни 3-ћег, већ баш *4-тог Децембра* 1371. И већ из саме благодарности према том летописцу српском, који је много припомогао г. Љ. Ковачевићу — да је у оном љутом окршају с г. Пантом Срећковићем, због убиства и неубиства цара Уроша и због године, које је скончао цар Урош, онако сјајно извојевао годину 1371. и тим доказао г. Панти, да краљ Вукашин, све да је и хтео, није могао убити цара Уроша, пошто је сам прије смрти цара Уроша, а наиме 26. Септ. 1371. изчезао и „памят њго погибе со шумом“ — требало је, да се Љ. Ковачевић обазрео и на летописца Давида и у погледу дана преставленија цара Уроша.

Не може се узети, да је онај, ако и познији али ипак између свију краћих српских летописа понајстарији Сеченички летопис, тек онако од ока и насумце написао, да се цар Урош представио г. 1371. првог дана месеца Дек. у четвртак, већ је морао где у каквом старијем летопису наћи записано, да се цар Урош представио у четвртак. Но ако се зблиља у четвртак представио Урош цар, онда је то било 4. Дец., а горе је већ покушано изјаснити, зашто је ипак тај сеченички летописац узео, 2. Дец., а не 4. Дец — али је то узео на своју штету и свога угледа.

Могао би још когод од наших млађих или младоумних писаца заузети се за 5. Дец. те доказивати, да се цар Урош представио 5. Дец, а никако ни 2-ог, ни 3-ћег, ни 4-ог Дец., и у доказивању том позвати се на славнога К. Хопфа, односно оно место у 85-ом тому, а стр. 457. Ермове и Груберове Енциклопедије, где се каже: „Vukašin, der — den letzten Serbenzar Uroš 1365. erschlägt“, или на тврдњу исто тако славног Херцберга (Gesch. d. Byzant. u. des Osman. Reichs стр. 494.) „in Serbien, wo kral Wukaschin im J. 1365. den Czaren Stefan VII. Uroš zu Nerodimlje ermordet.“ И тада би било доказано, да се цар Урош

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

преставио дне 5. Дец. 1365. г. у петак — црни српски петак.

Ја стојим и колебама се између 3. и 4. Децембра, и не знам за који дан да се одлучим. Да кажем да се он преставио ноћу о поноћи с трећег на четврти рекло би се да шепртљим; а ја нећу да се то каже већ са светогорцима (Хиландарцима) кажем, да се цар Урош преставио 3-ћег Дец. (1371.) Нашли смо дакле, да се

1. краљ Милутин преставио 29. Октобра, а служба му се служи и памет слави 30. Окт.;

2. краљ Стефан Дечански да се преставио 13. Новембра, а сада је његовој памети посвећен дан 11. Нов.;

3. цар Урош да се преставио 3. Децембра, а правило да му се поје 2 Децембра; и

4. да се цар Стефан (Душан) преставио 20. Дец. 1355., али српска црква да не прослављује памет његову ни тога, нити другога кога дана у години — јер он нема службе ни правила. (Наставиће се.)

Двобој пред хришћанским моралом.

Написао dr. L. Karsch, превео Ст. С. Илић.

Г.) *Ко жели двобој и зашто га жели?*

И ако здрав разум осуђује двобој, и ако га Божански и људски закони забрањују, он ипак постоји. Ова ванредна појава не може бити без узрока. Мора бити да неко или нешто захтева двобој, а ти захтеви морају бити тако снажни, да им се нико не може противити. И заиста како двобојски јунаци тако исто звани и незвани им браниоци пред судовима, позивајући се на друштво бацају на исто сву кривицу и сву одговорност за неразумни и варварски двобој.

Да видимо колико има истине у овоме? Да ли заиста баш само друштво захтева двобоје и ако је истина из каквог разлога чини то?

Под *друштвом* разумемо скуп људи који заједно живе и раде и који су услед тога упућени један на другога. Ово је најшири појам о друштву. У ужем смислу пак под друштвом разумемо онај друштвени круг у којем се неко по рођењу или полагају своје креће; то јест скуп оних људи, с којима посведневно у додир до-

лазимо и чије пресуде а врло често и предрасуде уважавамо, не обзирући се ни мало на пресуде и начела оних људи, с којима ретко или само званично општитемо.

Ма у којем смислу узели реч друштво, признати морамо, да оно такво *не захтева двобој*. Не захтева га друштво у опширном смислу, јер видимо да је опште мњење против њега; *законодавство, штампа и наука* ти главни друштвени органи, најодлучније осуђују и забрањују двобој.

Сумњамо да постоји цивилизована држава — осим Француске — која у својем законодавству није прогласила двобој за преступ и злочин, и која га као таквог није под казну ставила. Не знамо ни за једног заступника народног, који приликом расправа о двобоју, није исти осудио. Сви законски предлози, који се двобоја тичу почињу се и завршују се тиме, што проглашују, да је двобој неразумни и варварски обичај, једна најужаснија болест на организму васколиког човечанства. Ако постоје где-где разлике у назорима гледе двобоја, исте никако не иду у корист двобоја, већ се понајвише баве питањем: да ли да се држава меша у лечење ове опште болести друштвене, или је целисходније да ју остави саму себи? Или ако држава сматра и признаје да је позвана, да ову болест лечи, каквим ће путем и начином учинити то а да буде сигурна, да ће лекови од користи бити? У овоме се састоји сва разлика назора гледе двобоја, која се рађа у дворницама законодавних тела.

Штампа је данашњим даном главни орган, путем којег се изјављује опште мњење. Мислимо овде ону штампу, која стоји на нивоу моралног и друштвеног васпитања; ону штампу чији уредници живо пазе и истински настоје око тога, да им органи буду прави и верни тумачи општег мишљења. — Не устручавамо се тврдити, да ова сваког уважања достојна штампа, категорички осуђује двобој и сматра га за најгрубљи, најнедостojнији и најнесавршенији начин обране части. Ко познаје дух француске, енглеске, немачке и америчке штампе признати мора, да нам тврдња није претерана. Где-где штампа сматра двобој за *нужно зло*, које за свој опста-

накs једино друштвеној трпљивости (толеранцији) благодарити има.

Исти појам влада и у *науци*. Људи који дају правац друштвеним назорима испитивањем и објашњавањем извесних научних питања, пишу и издају књигу за књигом, доказујући неразумност и непотребност двобоја. Људи који не само у науци већ и у моралу достигоше кулминациону тачку, сви од реда осуђују двобој.

Из свега до сад реченога видимо, да га т. з. *велико (опште) друштво* не захтева.

Да видимо захтевали га друштво у ужем смислу? Може бити да двобој постаје под моралним притиском онога круга у коме и сами непосредно живимо и деламо?

Тврдимо да и ово уже друштво не захтева двобој и уверени смо, да се и поштовани читаоци с нама слажу. Да би ову тврдњу још јасније доказали, ми ћемо из ближе приказати чланове овог „малог друштва“. Круг у коме сваки од нас проводи век свој, састоји се у првоме реду из родитеља, супруге, браће, сестара, рођака и својте; даље из добрих и рђавих пријатеља. Молимо сада поштоване читаоце, да испитају наведене чланове поменутог круга почевши од матере па до последњег искреног пријатеља, од верне супруге до најмлађега јој детета, да ли ико од њих тражи и жели двобој? — Ви који знате тајне разумне љубави, који познајете дужности верности, љубави и пријатељства, уверен сам да ћете сви одговорити; не желимо!

Уверени смо да отац, брат и сестра желе да се нанесена увреда сину односно брату им спере, јер синовљева и братовљева част уједно је и породична част. Уверени смо да верна супруга захтева, да увреда нанесена мужу јој не прође некажњена, част мужевљева је уједно и част женина. Задовољштину увређеној части треба и могу да траже сви чланови „ужег круга“, али ипак за то не на онако неразуман и прескуп начин као што је двобој. Зар није ужасно на милост и немилост оставити не само живот и здравље већ и све остале с њима скопчане најсветије дужности. Ако дакле поред свега тога ипак постоји неко, да жели двобој, то није нико

други већ подмукли пријатељ *ergo непријатељ* онога човека, чија је част увређена.

Држимо да смо јасно доказали, да ни друштво у ужем смислу не захтева двобој. Ко га дакле захтева? Јер не можемо дозволити, да се чести двобоји из мила догађају и да их нико не захтева. И заиста има људи који теже за двобојем. То су чланови извесних клика, каста, црних чета, које не знају за Бога, за правду и истину. Чланови таквих дружина чине притисак на страсне и младе, а при томе слаба карактера људе. — Жалост је, да постоје овакови људи, два пут већа је пак срамота што их људи сматрају за друштвене стубове и што су склоњени да верују е би без њих нестало друштво. Из дубине душе своје жалимо чланове ове чудне чете која, не познавајући законе Божанско-хришћанске науке и основне законе здрава разума, у гордости својој сматра себе за позвану, да даје правац друштву.

Има људи који стоје ван утицаја ове несретне клике, и који из сопственог убеђења држе, да је двобој веома нуждан и потребан ради обране части.

Да ли је оправдано њихово убеђење?

Одговор на ово питање условљен је од позитивног одговора на питање: *да ли је дозвољено увређену част двобојем задовољавати*. Ово је главна тачка, око које се креће цео модерни спор о двобоју.

У првом реду на чисто морамо бити с појмом *части, добра и поштена имена*. Шта смо дужни чинити, ако чију част увредимо? И обратно, шта морамо чинити, ако ко нашу част увреди.

Шта је част, поштење? Пре свега част је велико благо. И Св. Писмо нас учи, да добро име више вреди од богатства (Приче 22. 1.). Но ипак за то има неке разлике између части и части. Та је разлика двојака. Прва је *унутарња* част, то јест наша наравственост, услед које смо пред Богом мили и услед које имамо права да нас и људи поштују. Друга је *спољашња* част, коју нам праведно људи приписују. И ова је спољашња част (т. ј. добар глас) благо, које човек ваља да чува.

Не треба да доказујемо, да нам унутарњу, битну и истинску част нико оду-

WWW.UN
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

зети не може. Њу ћемо само грехом увредити, а брижљивим чувањем од греха сачувати.

Са спољашњом чашћу сасвим друкчије стојимо; ову нам — као и свако друго земно благо могу украсти крадљивци. Шта дакле морамо учинити с овим крадљивцима наше части? Оно што чинимо са сваким другим крадљивцем, т. ј. морамо се од се од њега бранити. А каквим средствима; да ли двобојем у коме стављамо на коцку живот не само ближњег нашег, већ и свој сопствени? — Одговорићемо у причи.

Павле клеветом и опадањем компромитује част Петрову и породице му. По моралном закону Павле би требао да поправи своју погрешку и да оштећеном поврати отету част.

Петар је пак дужан да позове Павла на давање праведне задовољштине. Одазове ли се Павле позиву Петрову, задоста је учинио потраживању моралнога закона; пропусти ли Петар позвати Павла на давање задовољштине, сам је погрешно против свог сопственог доброг гласа. Али шта да се ради, ако Павле у паточ позиву не опозове опадање и одбије давање тражене задовољштине? Да ли у том случају има Петар има права, да позове Павла на двобој? Нема, он је дужан путем закона тражити задовољштину. Али ако не буде законитог пута и начина за решавање таквог питања, или ако га и буде али се ствар због своје тугаљивости не може на јавност износити? И у томе случају није дозвољен двобој по хришћанској науци; јер спољашња, случајна и од људи нам подарена част и добро име вредношћу својом никада не превазилази вредност живота и здравља, највећег блага у царству природе и јер дужност обране части нема веће важности од многих других дужности, које нас приморавају да живимо.

Да не би понављали већ једном речено, не ћемо излагати како је двобој сам по себи веома неудесно средство за обрану части. Навешћемо само један пример: једног државника су сумњичили, да не рукује савесно државном благајном. Државник тај због увреде части позове на двобој клеветника и убије га. А да ли је тиме ски-

нио сумњу са себе и опрао част своју? Заиста не; људи су и даље сумњали у његово поштење.

Противу опадања и клеветања једини и најсигурнији штит нам је *мирна савест*. Али ако нам савест није мирна, ако има ма и најмање истине у ономе, што сматрамо за увреду своје части, онда се не бацајмо с немирном савешћу у нове злочине не теретимо грешну душу још тежим гресима, већ испразнимо чашу горке истине — сматрајући је као казну и опомену, да се у будуће поправимо.

(Свршиће се)

Sit venia verbo.

Навршује се већ и трећа година како се саставила анкета која се примила задатка, да се побрине за нове уџбенике за науку хришћанску на средњим заводима. Навршује се година дана како сам и ја у овоме листу истакао преку потребу тих уџбеника и замолио ону господу, која се примила посла да саставе нове уџбенике, да се са тим послом пожуре. За два месеца отпочеће и опет нова школска година, и ми не видимо до данас никаква плода од те анкете. Шта је томе узрок?

Ја ћу и опет поновити што сам рекао, да знам наиме е посао око састављања школских књига не иде ни лако ни брзо; но кад се узме, да је срамота какви су уџбеници с којима се служимо на средњим заводима! кад узмемо да чак и таквих нема доста, кад узмемо, да је посао око састављања нових уџбеника поверен људима способним и практичним и од струке, и најпосле кад се узме, да је протекло три године од како је тај посао поверен тим људима, онда ту нема оправдања, него се мора та појава осудити. Ја сам уверен, да човек од струке и способан, а уз то вољан за рад, може за годину или две, најпосле рецимо за три, саставити уџбеник за средњи завод.

Ако пак ти људи који су се примили тога посла немају времена од других послова и дужности за тај посао, или ако ти људи немају ни воље за тај рад, ја бих их још више осудио што су се тога и примали. Но може бити да и не заслужују осуду сви они, којима је поверен посао око састављања уџбеника, јер знам за једнога који је свој посао давно свршио онако како треба, зато и питам шта

је узрок? Загонетно ми је и то, да су два уџбеника већ и одштампана (литургика и историја), али сумњам да су ти уџбеници добили одобрење да као нови уџбеници буду заведени на средњим заводима,*) јер се не разликују много од старих. На то ћемо се осврнути другом приликом, јер ћемо приказати те књиге.

Мени ипак није главна намера да дознам само за узрок, зашто до сад немамо онаквих уџбеника каквих би већ требали да имамо и какве би могла и требала створити позвана на то анкета, него ми је главна намера, да по положају своје и дужности и опет овим путем замолим свакога, кога се тиче, да једном дођемо до добрих уџбеника, јер је томе већ крајње време.

Ако у истини има међу позваним особама таквих, који ма из каквога разлога не могу тај посао радити и свршавати нека се бар тога посла одрекну, па ће се наћи других који ће се тога посла хтети и моћи латити. Дозволиће ми свако, да ми није пријатно било када ме је још прошле године школски надзорник за средње заводе велм. г. М. Јеловшек питао: шта је са уџбеницима? када ће се једном до њих доћи?! Ја сам у том разбиривању шк. надзорника разабрао и оправдан прекор. Ја то нисам до сада хтео спомињати у нади, да ће до ове године посао бити свршен и да ћемо имати нове књиге, но као што се види преварио сам се у нади. Надам се ипак, да ће ова ствар бити готова бар у току ове године.**)

Иван Маширевић
професор катихета.

*) Нису, него их је преосвећени писац издао на своју руку, а држимо, да то чинити није требао. Ур.

**) С наше стране нека су замољени и сви они, којима је поверено и који се примисе састављања катихизиса за основне школе, да и они свој посао сврше, те своју часну реч искупе, како би се и питање катихизиса у основним школама скинуло већ једаред с дневног реда, а стало на пут разноврсног „прерађивању“ — ма уз чију то било „сарадњу“ — катихизиса „Платонових“ и т. д., једино ради Geschäft-a, а ништа ради саме обуке у вери.

Онда ће се ваљда моћи стати на пут и безобзирности разних накнадника, издавача и њихових сарадника, који држе, да слобода, а можда и аутономија накнадника, иде и тако далеко, да могу кад хоће и како хоће катихизисе уносити у школе наше, а без икакве црквене цензуре, као да у нашој цркви не постоји ни епископ, ни митрополит, ни св. Синод.

Ур.—

Дописи.

Из протопрезвитерата кирињско-глинскога, уочи Петровдана 1898. (*Шедесетогодишњица свештениковања протонамјестника Симе Теодоровића.*) Ријетке су такве славе у животу људском. Десет година је мали вијек у животу томе Брза струја, којом теку догађаји свјетски, не прелијеће преко главе жива чојка, а да у души његовој не остави жива трага свога. Па колико ли догађаја таквијех не доживи чојк само у години дана. Колико ли пута не задрхће један чојк у годиници једној пред изненаднијем догађајем таквијем. Колико ли пута не клоне свом снагом својом чојк нејачак иза минулога догађаја такога. Свете су свезе, које вежу чојка за друштво људско, у коме је он тек жив, тек прави потпуни створ Творчев, који носи на себи и у себи слику и прилику Његову.

Колико ли пута не потресе у душу једнога чојка немисо случај неугодан догађај у животу ближњег свога. Тај чојк мора да заузме у великом друштву људском у пространом свијету Божијем мјестанце, које је његово, на коме је он свој, на коме је он као на своје господар, које је кућица његова, из које он полази као дјелатељ у винограду Господњем, као радник на сва поља разгранатог рада људскога. Па какве ли тек свете везе не вежу чојка за ту кућицу, за кућну чељад своју, за породицу своју, за толико живота у породици тој. Шта све не доживи чојк у кући својој и у годиници једној само. Колико ли неприлика не стигну чојка у бризи за опстанак породице те; колико ли немилујех удараца не поднесе један чојк бродарећи бродићем својим на пучини пространог мора борбе и утакмице људске. Колико ли таласа узбурканог мора тога не преброди један чојк у борби за опстанак свој.

Па кад чојка уздигне повјерењем својијем највеће друштво, држава, на мјесто, са кога је дужан свијешћу и савјешћу радити тако, да су и највиши и најнижи, међу којим се он као јаван радник креће, с његовијем радом задовољни, да је траг његова рада чист, колико ли тек опрезан бити мора тај чојк као јаван чиновник у повјереној служби својој. Па према урођеној зависти људској, колико ли је злобнијех противника чојку, кога држава таквијем повјерењем уздигне. Колико ли горкијех капљица не испије чојк као службеник на таквијем позицијама повјерења и части баш због злобнијех против-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ника. А тек, кад света црква уздигне синове своје на највише мјесто као учитеље и пастире повјереном стаду, колико ли светлости у животу такога чојка као свештеника не изгледају и не ишчекују вјерни у цркви тој. Па на колико ли странлугица не замамљују нејачка чојка са тога светога мјеста баш злобни противници том узвишеном повјерењу. Те у какву немилу борбу не залази свештеник, док проноси у живо друштво живу ријеч Божију.

Кад то све знамо, онда ћемо знати шта је то педесет година у свештеничкој служби светој на том узвишеном мјесту особитога повјерења и одликовања. Онда ћемо право процјенити велики значај славе педесетогодишњице у животу и раду свештеника цркве Спаситељеве. Онда ћемо рећи, да је то преријетка слава у животу људском у опште, а још ређа у животу свештеничком, а најређа у животу свештеника српскога.

Српски свештеник и прима и дјели свету тајну брака. Српски је свештеник отац парохије и отац породице. Српски је свештеник и кум и дјевер у народу своме, у коме он проноси и утврђује ријеч Божију, у коме је он живи заступник највеће светиње, цркве Спасове. Какве неприлике сретају свештеника српскога на сваком кораку у вршењу свете службе своје. С каквијем ли се незгодама не бори српски свештеник као отац породице своје. Какве сметње не мора надвладати свештеник српски као отац веће и мање породице своје, а да остане вавијек на висини, на коју га света црква као избраника повјерењем својим уздиже, да остане пастир добри, који, полаже душу своју за овце, да остане узоран отац, ком су дјеца рођена зеница очња, да остане свјетлост народу своме, која даље свјетли, него што досиже звоник свете цркве, у којој служи.

Сретан је свештеник тај, који у педесетој години свештениковања остаде на висини тој. Дичан је народ и ближи и даљи са свештеником тијем. У књизи великој, што је зову повјесницом живота и развитка цркве, уписано ће бити златнијем словима име свештеника тога.

Многозаслужни старина наш, преч. протонамјесник и парох у Малом Градцу *Симо Теодоровић*, доживи славу ту. У четвртак по св. Илији, 23. јуна о. г. забрујаће у зору велико звоно са св. Никољске цркве малоградачке, да огласи и ближем и даљем народу преријетку славу педесетогодишњице свештениковања љубљеног пастира свога. Браћа свештеници пространога протопресвитерата кирињско-глињскога закључише једнодушно и прерадосно на овогод. збору своме, да тај дан прославе што сјајније уз добивени претходно замољени Архиепископски благослов свога високопреосвештенога Епископа дијецезана.

Народ српски из парохије слављеникове, као и из свијех двадесет и пет парохија у протопресвитерату, полетиће тај дан у Мали Градац, да заједно са свештеницима својијем присуствује преријеткој слави тој.

Протонамјесник парох Теодоровић остаде кроз пунијех *педесет* година на висини, на коју га св. црква Спасова уздиже као избраника свога. Слављеник тај проносио је кроз педесет година вавијек једнаком ревношћу, свету јеванђелску ријеч у живо друштво људско у више парохија великог владичанства горњо-карловачкога. Са ревности те био је вавијек од народа љубљен, а од високе претпостављене власти уважен. Протонамјесник Теодоровић је и као отац породице риједак, прериједак.

Отац Симо је рођен 26. априла 1824. године у селу Драгогињи. Родитељи су му Стеван и Јованка. Отац је био клирик, кад је Симо рођен. Основну ц. кр. школу свршио је слављеник наш Симо у Малом Градцу, а Богословију у Плашком. Између основне школе и Богословије остао је слављеник наш двије године као писарчић у ц. кр. компанијској канцеларији. То мораде отац са Симом урадити, јер остаде са седмеро дјеце удов и доста сиротан свештеник. Године 1841. остаде наш слављеник Симо у св. Богословији. Много је Симинијех другога полећело у Плашки али не остадоше сви онамо. Симо је прелијепо појао и дошаде се владици Јевђенију. Св. владика је и добро урадио, да остави слављеника нашег у својој Богословији. Сам је владика толико пута причао то спомињући своју прву Богословију. По свршеној св. Богословији 1843. године не може наш млађани слављеник рукоположен бити, јер не имаде година. Вјенчавши се са дјевицом Евицом Краљевом у октобру 1844. године, остаде као учитељ основне школе у Драгогињи од 1. новембра 1844. до августа 1848. године са 5 (*пет*) форивата мјесечно плаће. Те године изабраше га Петринци за ђакона и учитеља на својој српској школи са 200 (*двје стотине*) форивата годишње плаће. Мало затијем, године 1850. остаде отац Симо удовац са троје

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нејачке дјеце, коју ваљаде млађаном удовцу уздизати и његовати као цвијетак, што тек из земље изникне. Осим своје дјеце падоше у родитељску бригу Симину остала сирочад иза покојнога му оца.

Слављеник је наш остао вавијек у прелијепом гласу код народа свога. Народ га је слао у наш народно-црквени сабор 1872, 1874, 1875, и 1880. године. Као ревна и савјесна свештеника одликовала га је претпостављена вис. духовна власт 1867. са црљенијем појасом, именовавши га подједно за члана епархијске конзисторије; а године 1876. постао је слављеник наш протонамјесник протопресвитерата кирињско-глињскога.

Данас је намјесник С. Теодоровић, после толике претешке борбе за опстанак свој и дјеце своје, одскочио високо над некадањим учитељцем Драгоњињскијем и Петрињскијем и у господарском погледу. Данас је кућа намјесника Теодоровића са свога доброга гласа једна међу првијем и најјачијем кућама у некадањој првобанској пуковнији.

Моралном снагом и тријезнијем радом одекочи наш слављеник тако високо и као спутан и наметан господар.

Па са висине свјештеничког педесетогодишњег свјесног рада, као и са висине узорна оца и господара погледа он данас са поносом у души на богате њиве и разоре трудова духовнијех и господарскијех.

На тој висини поздравље слављеника свога преч. протонамјесника Симу и свјештенство и народ пространог протопресвитерата кирињско-глињског о преријеткој слави педесетогодишњег свјештениковања његова, а на дан св. Теофила, 23. јула (4. августа) о. г. 1898., уз свети глас зова св. Никољске цркве Мало Градачке и уз пуцњаву топова, који ће казивати радост и понос слављеника, свјештенства и народа.

Кличемо: „Живио на многаја љета наш слављеник.“

— р. —

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Испит на монашкој школи у манастиру Хопову.) Дана 25. и 26. јуна (7. и 8. јула) о. г. одржани су годишњи испити крајем школ. 1897/8. године на Хоповској монашкој школи под председништвом Његове Светости преузвишенога господина патријарха српског *Георгија Бранковића* и у при-

сутности г. г. чланова патроната монашке школе, настојатеља фрушкогорских манастира и других одличних гостију из Ирига. Крајем школ 1897/8. године било је свега 18 питомаца у сва четири разреда и то: у IV — 7, у III — 2, у II — 4 и у I — 5. Успех је био у опће врло добар.

После обављених испита држао је патронат монашке школе дана 26. јуна седницу своју под председништвом Његове Светости, те је решио ове предмете: Уступљен је наставницима монашке школе г. г. Конону Миличевићу, Арсенију Поштићу и Милети Јакшићу досадашњи наставни план, да према истакнутим примедбама и досадашњем стеченом искуству поднесу до краја августа 1898. предлог свој о измени наставнога плана. — Према извештају архијерејезалног рачуноревизора Душана Николајевића одобрени су рачуни управе монашке школе за 1897. годину. — Одбијена је молба управе манастира Кувеждина, којом моли, да јој се смањи у даљим годинама годишњи прирез на половину. — Учињено је расположење са питоњцима IV разреда, који крајем ове шк. године довршише четирогодишњи тецај монашке школе и путем управе мон. школе упућени су у одређене им манастире. — Узете су у претрес досад приспеле молбенице компетената на пет упражњених питомачких места за 1898/9. шк. годину, те су уважене молбенице тројице компетената, а једна је остала за сада *in suspensio*; двојица су упућена да ступе претходно на једну годину, или више, у који манастир; један је компетенат одбијен, пошто је прешао уставом прописане године живота. — Уз то су решени још неки предмети.

(Парохијал.) Од високовладног одеда за богоштовље и наставу у Загребу примили смо „Сумарни исказ о распорезу парохијалнога намета и о плаћама парохијалнога свештенства горњо-карловачке дијецезе за г. 1898., жупанија личко-крбавске, модрушко-речке, загребачке и пожешке. По томе исказу износио је тамо заостатак парохијалнога намета од г. 1889. до конца 1897. — 16.811 фор. Земљишни посед православних парохијана по катастру; 459.105 рали и 427□°. Износ парохијалнога намета за г. 1898, са 20 нов. по катастралноме ралу: 91.821 ф. 89 нов. а од обртника 77 фор. 06 нов. Годишња пак парохијална плаћа изказивала је потребу са 95.124 фор. 03 нов. По одбитку распорезаног парохијала од потребе, изказан је мањак са 3225 фор. 08 нов.

ШКОЛСКИ ИЗВЕШТАЈИ.

Извештај Српске Велике Гимназије Карловачке за школску годину 1897/8. Књига XLVI. Год. XXXIX.

У ову гимназију уписало се прошле школске године свега 300 ученика, а на концу године остало их је свега 290, од којих је било 289 јавних, а 1 приватан. По завичају било их је из Хрватске 37, Славоније (са Сремом) 189, Угарске 39, Босне и Херцеговине 20, Србије и Црне Горе 4, Далмације 1. По вероисповести пак: 263 православна, а 27 римокатолика.

Успех је био овакав: Концем првога течаја; 38 I. реда с одликом, 198 I. реда, 56 II. реда, 7 III. реда, 4 неиспитана. Концем другога течаја 47 I. реда с одликом, 176 I. реда, 36 са поправком, 24 II. реда и 7 III. реда.

Од 290 ученика — изузимајући оцене из науке хришћанске — добили су оцену „изврстан“ 1 у I. разреду из латинског језика, 1 у VI. разреду из немачког језика, 1 у VII. разреду из историје и географије, 1 у VIII разреду из четири и 1 из три предмета.

Ми смо лане казали своје мишљење о тој „строгости“ у оценивању са „изврстан“, а ове године смо присиљени рећи, да нам је та строгост већ и — комична. Ако није, онда је појава, да у једној српској гимназији у целој Троједници од 290 ученика само њих петорица заслуже оцену изврстан и то тројица из једног, а двојица из више предмета. Ако не стоји ни то, да је та појава жалосна, онда је чудна наредба на којој се оснива та строгост. Али та наредба важи, ваљда, и за остале гимназије у Троједници, ко у којима оцена изврстан није тако метеорна и екзотична као у нашој Карловачкој. А зашто ми то и ове године истичемо? Казалисмо већ лане. Казаћемо и до године, ако Бог даде живота, казаћемо сваке године, као оно: Ego autem senseo. Јер, или та строгост треба да престане у Карловачкој или треба да постоји у свима гимназијама у Троједници. Ако је пак оцена изврстан тако недостижна за 290 ученика, да је само петорица достићи могу, онда значи, да је захтев те оцене неприродан и неоснован према способностима младића у гимназији, и онда та оцена нема права да постоји, треба је укинути. У Угарској је то већ и учињено.

У овогодишњем извештају наше гимназије штампана је на првом месту темељна и красна расправа професора Радивоја Врховца „Из науке о облицима српскога језика.“

Извештај о српској великој гимназији у Новом Саду, за школску годину 1897—98. Штампарија Ђорђа Ивковића.

У овој нашој гимназији било је почетком прошле школске године уписаних 409, ученика, а на

крају године полагало је испит 392, и то: 387 јавних, а 5 приватних. Срба било је међу њима 371, 1 Мађар, 11 Хрвата, 1 Чех, 3 Руса и 5 Немаца.

Из свију предмета показало је успех врло добар њих 14, најмање добар 109, најмање довољан 207, из једног предмета недовољан 37, из два 8, из више 17.

Међу ученицима било је из Новог Сада њих 45, из бачке жупаније 144, из других жупанија угарских 54, из Славоније и Хрватске 128, из Босне и Херцеговине 14 из Србије 5, из Црне Горе; из других земаља 2.

Од уредништва.

Загребачком „Србобрану.“ Не сматрајући за никакву част, што на наше отпоруке под овом рубриком одговарате уводним чланком у 77. броју вашег листа, ми ћемо остати на истом месту том, са кога је прошле недеље, некога тамо међу вама, жаока истине и рођене му бруке, тако љуто и дубоко засекала, да сте му на оток засека тога морали, као мелем, место пловаче, превити неку . . . смесу, што се код вас тамо назива уводни чланак или „утјеха и осокољавање у борби за аманете св. Саве“ и „мирно и стварно расправљање.“

И да богме, сад је „Српски Сион“ крив, и остаће увек крив, само ако, узмимо случај, г. барону тај оток никад не спласне; а има људи, који веле, да такви отоци обично и не сплашњавају. Мора да и ви то — тамо у Загребу — знате врло добро, док сте се онако изљутили. И гле вас! Зато, што нас је један наш претилатник упитао нешто о г. барону и што смо му ми одговорили на то питање, одговорили краће, него што је и најмањи обзир према питачу захтевао, и него што би сте му једино ви краће одговорили, да је на вас то питање управо; ето, зато ће од 77. броја „Србобрановог“, па док не изађе 80. број његов, сваки његов читалац, (ако не чита „Српски Сион“,) наћи „и у последњем листићу руском (ма га никад и не видео) куд и камо више ријечи обране, утјехе и осокољавања у борби за аманете св. Саве него ли у „Српском Сиону!“

Зато, што се је некадањи подбан и државник, а данашњи потпредседник нашег сабора, вођа и првак, не знамо за извесно, да ли само самосталаца или и још чији, г. барон Живковић, онако љуто обрукао у конференцији од 8. (20.) о. г., и зато, што „Српски Сион“ од те бруке није хтео никоме да гради дудук од главе, као што би га на туђи рамени градили тамо ви и у Загребу и у Новом Саду, — зато се ваљда у том „Сиону“ „сама пакост и злоба штампаша“?!

Зато, што ви, сви тамо бутун око „Србобрана“, не знате у нашим автономним стварима потпуно ни абечеду (а да ју и г. барон данас не зна, стојимо на биљези, да му докажемо), него сте у тим стварима демагошки разметљивци и бесавесни заводници народа нашег, те пуните ступце „Србобранове“ које чиме — ето, зато је сад „Српски Сион“ крив, „што се код нас (односно тамо код вас) спорна питања увијек (односно никад) не расправљају мирно и стварно.“

Зато, што ви тамо око „Србобрана“ брзо заборавајте оно што прочитате или и не читате нешто, па ипак тврдите, да то није ни штампано — ето, зато ми овде „Katoлички List“ и „Balkan“ познајемо само по имену и „не узимамо ама баш никада Православље у заштиту према њима“.

И зато, што сте ви тамо такви, а не бољи, зато ћете ви нас још који пут нагрдити. Барута вам неће понестати, јер ваш је барут грдња. Но за топове ваше ипак се бринемо, јер и жуч каткад цукне. А за наш барут не берите бриге. Ако сваки други понестане, даћете нам га ви. Хајне је рекао: „Док је у Хамбургу луда имају ја о чему да пишем.“

ОД АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Како почиње већ и трећа четврт ове године, молимо поштоване претплатнике, да нам дужну претплату пошљу за времена, како им не би морали обустављати лист. Славне црквене општине молимо, да подмире своје рачуне за уврштене стечајеве и огласе у овоме листу, јер нити је њима пријатно по двапут и трипут примати те рачуне, нити је нама пријатно и корисно више пута их слати.

Против дужника, које смо присиљени били тужити и против којих је осуда православног постао, затражићемо и оврху — ако нам у року од 14 дана не уплате судом пресуђену своту и и досуђену нам тражбину.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша одобрена је и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
како нашим вел. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

**П. н. Господи учитељима
и слв. црквено-школским оштинама.**

Саопштавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

У препоруку нашег издања „Мале Катавасије“

приводимо ево и оцену стручног ваљаног и познатог часописа „Новог Васпитача“.

У П. свесци овогодишњој оцењује „Нови Васпитач“ наше издање овако:

„У VIII. ком. „Књижевног Прегледа“ нашег од прошле године приказасмо ову књижицу, а после тога замолисмо једног од наших врених стручњака, да напише кратки реферат о тој књизи за наш лист. У место формалног реферата, стиже нам од истог господина писмо, у коме је — по својем суду — истакао оне добре стране „Катавасије“, ради којих она *заслужује прво место међу својим другима*. То место из писма овако гласи:

1.) Ова је књига потпунија од свију досадањих; јер има за вечерње, јутрење и литургију све најважније ствари, које су школској младежи нужне, и то све у правилном реду.

2.) У њој су тачно исправљени текстови у свима произвољним песмама о великим празницима и направљене су оне многе погрешке у њима, које су мирисале на проту-православно порекло, као н. пр. „*безз грѣха зачета*“ у песми божињој „*Дикши Днесь Сіונה!*“ и т. д.

3.) У овој катавасији попуњена је једна празнина, која се налази у свима досадањим књигама те врсте; а то је, уврштени су тропари и кондаци за све оне свеце, о којима се обично у нас Срба „Крсно име“ слави. Тако је дана прилика, не само свакоме ђаку, него и његовим родитељима и старијима, да о смом свечарству могу научити и отпојати тропар свога кућног патрона, који је главна карактеристика српског племена у опће, а особито међу туђинцима.

Најпосле, сравни ли се та катавасија са свима досадањим њеним другарицама, сваки свештеник и учитељ моћи ће одмах на први поглед видети, у чему и колико је она боља, потпунија и срећенија од свију осталих. Врло је лако навести баш и поименце све њене предности и преимућства.

Према свему овоме, књига је заиста у својој врсти до сада *најбоља и најпотпунија*.“

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 4993. през. ех 1898.

83 2—3

СТЕЧАЈ.

У *стипендијској заклади Мојсија Моловића и сиуруге му Христине* имају се попунити два питомачка места и то једно место за ученике више гимназије са стипендијом од год. 200 фор. а. вр., а друго за слушаоце срп. прав. богословије са стипендијом од год. 300 фор. а. вр.

Молитељи српске народности и православне вере уз то припадници земаља угарске круне морају сведоџбама исказати добро владање, добар успех у наукама, сиромаштво и најпосле да су здрави.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Синови српских православних свештеника поред једнаке квалификације имају првенство пред другим молитељима.

Изабрани питомац гимназиста мора слушати своје науке у срп. прав. великој гимназији карловачкој, а питомац богослов у срп. прав. богослов училишту карловачком.

Ваљано инструјисане молбенице треба поднети *потписаном* ради избора *најдаље до 3. (15.) августа 1898. год.*

У Карловцима 22. јуна (4. јула) 1898.

Георгије
Патријарх.

К. 364. ex 1898.

88 1—3

СТЕЧАЈ.

На два упражњена места у стипендијској заклади пок. Петра Божића, свако са стипендијом од годишњих 150 фор. ав. вр. расписује се овим стечај.

Молбенице поткрепљене потребним сведоџбама о свршеим наукама, о имовинском и здравственом стању, као и креним листом молитеља, ваља поднети епархијској конзисторији Темшварској до 19. (31.) августа 1898.

Компетовати могу на стипендију из горње закладе Срби источно православне вере, припадници православне српске епархије темшварске, који се уче у срп. великој гимназији Карловачкој, на којој академији, или на којем универзитету.

Првенство имају рођаци оснивачеви, ако су источно-православне вере.

У Темшвару 29. јуна (11. јула) 1898.

Никанор
епископ

СТЕЧАЈ.

89 1—3

На учитељско место на вероисповедној школи у Беочину.

Плата је за редовну школу 410 фор. а за пофторну 40 фор. годишње; од погребна где позван буде 1 фор. слободан стан од 2 собе, кујне, подрума и коморе.

Дужности су прописане шкољском уредбом и наредбама школских власти. Осим тога дужан је у цркви појати и децу у црквеном појању обучавати. Првенство имају Сомборски приправници. Желити је, да се кандидати лично пријаве. Рок стечају 26. Јули о. г.

У Беочину 29. Јуни 1898.

Црквено-шкољска општина.

СТЕЧАЈ.

90 1—3

Овим се расписује стечај на треће упражњено учитељско место на I. и II. разр. четвртне мушке школе у Башахиду.

Плата је: 450 фор. у готовом новцу; 3 ланца добре ораће земље, на коју општина све терете,

сноси; за држање пофторне школе сваке друге године 60 фор. у име паушала 5 фор.; слободан стан и огрев по потреби.

Изабраном учитељу у дужност спада, све по закону прописане предмете предавати, децу црквеном појању обучавати, при сваком богослужењу певницу држати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи. Рок стечају истиче 26. јула п. с. к.

Из седнице шкољског одбора држане у Башахиду на Петров-дан 29. јуна 1898. године.

Стеван Перињић

Петар Перић

перовођа.

председник шк. одбора.

Ad Ебр. 73. К. 58. ex 1898.

91 1—3

СТЕЧАЈ.

На место прав. катихете у Пешти.

Катихети овом спадаће у дужност, да обучава сву децу, која полазе туђе основне и средње мушке и женске школе.

Са овим местом скопчана је плата у готову 500 фор. годишње и евентуално 100 фор. државне припомоћи, уз то 4 фор. пристојбе од сваког оног катихумена, који полази државну средњу школу и слободан стан од једне собе и кухиње.

Компетовати могу свршени богослови, који су и у писму и у речи потпуно вични мађарском језику, пошто је знање овога језика по потреби службе неопходно нужно. Првенство имају они, који су катихетски испит положили.

Ваљано инструјисане молбе имају се до укључиво 6. (18.) авг. т. г. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Сент-Андреји 22. јуна (4. јула) 1898.

Епарх. конзисторија будимска.

СТЕЧАЈ.

86 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на четвороразредној мешовитој вероисповедној школи у Краљевцу.

Плата је у готовом 138 фор. 30 кибли жита, 20 кибли кукуруза, 2¹/₂ ланца земље, 10 фор. паушала, за држање пофторне школе 40 фор., за перовођство 15 фор. од угона где позван буде 50 нов.

Даље слободан стан са баштом 20 метери дрва за учитеља 16 метера за огрев школе.

Учитељу у дужност спада осим свакидашње школе и децу у црквеном појању обучавати, и при сваком богослужењу за певницом појати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су из мађарског језика испит положили. Личне пријаве узеше се у обзир.

Молбенице ваља на потписаног председника до св. Илије при-послати, када ће се и избор обавити у Краљавцу (Т. Királyfalva п. р. Т. Rékas) 24. јуна (6. јула) 1898. године.

Сергије Јовановић

Лазар Кеверешан

прив. перовођа.

председник.

СТЕЧАЈ. 80 2—3

На упражњено учитељско место у Кнезу (Knez, Temes m.) са платом: 120 ф., 20 киб. жита, 20 киб. кукуруза, 2 хв. дрва и 2 хв. сламе за огрев, $3\frac{1}{3}$ ланца ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, 2 ф. паушала и стан са две собе, кујном, подрумом, шупом, унут. и спољном баштом. — Изабраног учитеља дужност ће бити свакодневну и повторну школу држати, у цркви појати, децу црквеном појању обучавати и перо у седницама водити. — Компетенти оспособљени и из мађ. језика имају првенство. Рок стечају траје до 10 августа о. г.

У Кнезу 20 јуна 1898. Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 85 2—3

На новоустановљено учитељско место на срп. нар. вероисповедној школи у Варјашу расписује се стечај.

Плата је 300 фор. у готовом новцу, 20 кибли жита, 20 кибли кукуруза у нарави, 4 хвата тврдих дрва, $\frac{1}{4}$ ланца баште ван села, за држање пофторне школе прима сваке године 27 фор. а држи је само сваке друге године, од погребња кад буде позван 1 фор., слободан стан састојећи се из 3 собе, кујне, коморе, подрума, шупе и штале све под једним кровом; поред стана башта од 150 квадрата.

Учитељу у дужност спада предавање свих школ. уредбом прописаних предмета у разредима које му школски одбор буда доделио; појање у једној певници и обучавање школске деце у појању.

Компетовати на ово место могу само они, који су свршили сомборску препарандију и који владају мађарским језиком.

Захтева се лична пријава, која ће се у обзир узети.

Рок стечају траје до 1. (13.) августа 1898.

Из седнице школског одбора држане у Варјашу 24. јуна (6. јула) 1898.

Коста Вујковић
перовођа.

Лука Лепојев
председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 75 3—3

На упражњено учитељско место у Јабуци, плата је учитељу 320 фор. а вр. 2 хвата тврдих дрва у вредности од 20 фор. Слободан стан и башта. Учитељ је обвезан шкољском уредбом прописане предмете у школи предавати, децу у црквеном појању обучавати и при св. литурђији за певницом појати, и при одборским седницама перо водити.

Компетовати могу само они, који су Сомборску школу свршили са добрим успехом.

Рок траје до 15. августа о. г. Молбенице се шаљу црквено-шкољском одбору.

Из одборске седнице држане 14. јуна у Јабуци 1898. год.

Влада Стојадиновић
перовођа.

Светозар Станишић
председник.

Ш. С. 185. през. ex 1898.

81 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног, а може бити и више, стип. места III. разреда у *заклади Ашанастије Балле* са год стипендијом од 63 фор. а вр.

Стипендије ове закладе (од 63 фор., 84 фор. и 105 фор.) могу се, поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таквим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академија, који спадају у опсег срп. митрополије карловачке, и који не уживају нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су установљене истим добротвором код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шаронпатаку и Пожуну.

Сродници основатељеви имају првенство пред другим молитељима.

Крштеним писмом, школском и лечничком сведоџбом и сведоџбом о сиромаштву снабдевене молбенице ваља *поднети српском прав. народном школском савету у Карловцима најдаље до 19. (31.) јула 1898.*

У Карловцима 19. јуна (1. јула) 1898.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 73 3—3

Овим се отвара стечај на учитељско место четвороразредне основне вероисповедне мешовите школе у Бајши.

Плата је учитељу: у земљи 18 ланаца оранице у једном комаду (ланац по 1800[□]°), од које се земље има годишње једна четвртина ($4\frac{1}{3}$ ланца) оставити за угар, а на земљу ће изабрани плаћати порез. (за идућу економ. годину је земља издата за 375 фор. и закупнина се квартално плаћа у напред почињући са 1. окт. о. г.); у новцу: 140 ф., за држање пофторне школе 40 ф. и ако изабрани буде перовођа, у то име 20 ф.; даље учитељски стан, који се састоји из две собе, кујне, коморе и баште; а од укупа где буде позван, имаће 50 нов.

Дужности изабраног учитеља прописане су шк. уредбом, и дужан ће бити још у цркви за певницом појати.

Тражи се оспособљење и из мађ. језика.

Ваљано истрвисане молбенице ваља слати на потписано председништво. Рок стечају истиче о св. Илији, када ће се и избор обавити. Изабрани ће имати своје место да заузме најдаље 18. (30.) септембра.

У Бајши 14. (26.) јуна 1898 год.

Јереј Стеван Чампраг
привр. перовођа.

Младен Прерадовић
председник.

С Т Е Ч А Ј. 74 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на четвороразредној школи. Учитељска је плата: 400 фор. у готовом, 4 ланца ораће земље, на које учитељ сам терете споси, 20 фор. у име огрева и паушала, 50 новч. од погребца и парастоса, где позван буде, слободан стан (2. собе, кујне, јеловник, — штала и шуна) е бантом.

У дужност му спада: предавање по прописима, црквеном појању децу обучавати, држати певницу у цркви, пофторну школу и при седницама сва три одека општинске управе перо водити. Рок стечају св. Преображење, када ће се и избор обавити, личне пријаве узимају се у обзир.

Из скупштине седнице држане у Срп. Ченеју 14. јуна 1898. године.

Милан Бакић Исидор Бачвански
учитељ и перовођа школ. председник.

С Т Е Ч А Ј. 87 1—3

На упражњено учитељско место на срп. прав. вероисповедној четвороразредној основној женској школи у Санади. На исто место тражи се учитељица, са годишњом платом 300 фор. а. вр. уз то слободан стан, леном бантом и сламе за огрев колико потребно буде. За повторну школу нема награде.

Изабрана учитељица дужна је све на основу школ. наставног плана одређене предмете — као и ручни рад женској деци предавати.

Рок је 16. август ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане у Санади 31. маја 1898.

Школски одбор.

С Т Е Ч А Ј. 84 1—3

На упражњено учитељско место у Вемени, плата је ова: из државне благајне 126 фор. а. вр. прав. општине од пара 1 фор. 50 нов. (пари има 70.) свега: 105 фор. за пофторну школу од политичне општине 21 фор. ово ће учитељ свака три месеца редовно примати, даље 6 ланаца ораће земље и једна ливада која је у аренду издата на 6 година за 92 фор. на које учитељ порезу плаћа а црквена општина еквивалент плаћа; даље 20 метери тврди дрва које општина изече, а учитељ о свом трошку из шуме увести мора (то је учитељев огрев, а школа се обашка греје); угодан квартал, са два комада баште. Дужност је учитељу децу учити и певачке дужности сваке недеље и празника у цркви обављати. Могу компетовати само свршени учитељи, првенство имају који су испит из мађарског језика положили. Рок је стечају Преображење. Молбенице и сведошце треба слати на председника, Вемени (барања) per Mohács.

Милан Зурковић Арса Ивановић
пр. учитељ и перовођа председник.

НАТЈЕЧАЈ. 85 1—3

На овдашњој српско-православној основној школи упражњено је мјесто једног учитеља са годишњом платом од 600 фор., стан и огрјев у нарави, или у име тога 120 фор. годишње. Након свако пет година службовања повисује се плата са 50 фор. —

Пошто ова општина намјерава основати пјевачко друштво, то ако би изабрани доказао, да је способан за управљање корџом, имаће у име тога годишње 200 фор. плате. —

Ваљано снабдјевене молбе, са свједошбом о политичном и моралном владању, имају се послати потписаном одбору ове општине, најдаље до 1. августа (по ст. кал.) ове године.

Бијељина 28. јуна 1898. год.

Срп. правосл. цркв. школски одбор.

Бр. 204 ex 1898.

86 1—3

С Т Е Ч А Ј.

По налогу високог Патроната од 5. (17.) јунија 1898. бр. П. 82/88. а на основу одобрења високог Саборског Одбора бр. 649/209. ex 1894. расписује се стечај на једно ново-установљено професорско место на срп. вел. гимназији новосадској за природопис и геометрично цртање или за природопис и други који предмет, који са природописом сачињава једну групу.

Годишња плата редовног професора ове гимназије установљена је по IV. зак. чл. од год. 1893 и износи 1200 фор. а. вр., станарина 280 фор. и сваких 5 година петогодишњи доплатак од 100 фор. Редован професор има право на мировину. Годишња плата суплент. професора износи 800 фор. без сваког доплатака.

Молитељи треба да поднесу потписаној управи своје молбенице и документе, којима доказују своју способност за то место, до преображења госп. т. ј. до 6. (18. августа) 1898.

У Новом Саду 11. јулија 1898.

Управа срп. вел. гимназије.

С Т Е Ч А Ј. 84 2—3

Овим се расписује стечај за учитељицу на I. и II. разред мешовите школе.

Плата је за предавање у редовној школи 300 фор. а у пофторној 40 фор. Слободан стан од две собе, кујине, коморе, баште и огрева колико потребно буде.

Дужности су прописане шкољком уредбом и наредбама школских власти.

Компетовати могу свршене учитељице које су оспособљене и из мађарског језика.

Рок стечају истиче после четир седнице рачунајући од првог уврштења овог стечаја. Избор о св. Илији.

Из седнице школског одбора српске православне општине у Десци 21. јуна (3 јула) 1898. Деска, пошта Szóreg, код Сегедина.

П. Ј. Подградски Стева Момиров
учитељ. председник.

Бр. 33 ex 1898

7. VI.

СТЕЧАЈ.

77 3—3

СТЕЧАЈ.

76 3—3

Ради попуњења учитељског места, на овдашњој срп. правосл. школи и то мешовити мушки и женски разред.

Плата је годишња 400 фор. слободан стан са две собе, кујном, подрумом, јеловником и повољном баштом, два и по ланца ораће земље, на коју учитељ сваковрсни порез плаћа, два хвата тврдих дрва, 12 фор. као перовођа, за школе рачуне 7 ф. и од укупа где буде позват 80 н.

Учитељу у дужност спада предавање свих школ. уредбом прописаних предмета, појање у десној певници, и обучавање школеке деце у пјенију, и пофторну школу држати.

Компетовати на ово место могу само они, који су свршили сомборску пренапандију, а владају мађарским језиком.

Рок за компетовање оставља се до 6. (18.) августа 1898, када ће се и избор обавити.

У Срп. Пардању 16. (28.) јуна 1898.

Јереј Јован Мишић

Миша Стеванов

школски управитељ.

председник.

Овим се расписује стечај за учитеља на четвороразредној мешовитој вероисповедној школи у Станчеву.

Плата је у готовом 208 фор., 15 хектолитара жита, 15 хект. кукуруза; 6 кат. јутара оранице, на коју учитељ порез и све општинске трошкове плаћа; слободан стан с баштом, 16 метера дрва за учитеља, а 16 метера за огрев школе.

Учитељу у дужност спада осим свакидашње школе и пофторну школу држати, децу у црквеном појању обучавати, при сваком богослуженију за певницом појати и перовођеке послове обављати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, и који су и из мађарског језика испит положили.

Молбенице ваља на потписаног председника до св. Илије припослати, када ће се и избор обавити.

У Станчеву (Sztancsofalva и. р. temes Rékás) 15. (27.) јуна 1898. године.

Илија Јорговановић Спиридон Оберкнежевић
прив. учитељ и перовођа. парох. адм. председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну. Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленаарском медаљом.

Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч. Претплата, огласи, стечајеви и реклаamacије шаљу се Администрацији и остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног редр ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА